

tr-un aer sterilizat, lipsite de haz, fade, uneori prețioase și intotdeauna afectate. Spectacolul se refuză risului; publicul e dernit; adulții veniți să urmărească o comedie satirică astăzi la un basm de adormit copiilor (pe care, mulți, nu l-au uitat de tot...); copiilor nu prea le vine nici lor să ridă, atât timp cît nu e povestea lor, cum o știu, și-o doresc și o percepe ei...

De această dată, credem că pentru mulți dintre cei care au urmărit spectacolul cu *Regele gol*, butada lui Chamfort, aleasă de interpréții orădeni ai piesei lui Evghenii Svarc drept slogan, se întoarce împotriva modalității în care și-au realizat ei intențiile: „Cea mai irișătoare dintre toate zilele este aceea în care nu am rîs”.

D. N.

Teatrul Dramatic din Baia Mare

SOMNUL RĂTUINII

de Antonio Buero Vallejo

Puțini pictori au exercitat fascinația stîrnită de Francisco José de Goya y Lucientes. Dacă ar fi să amintim doar pe esteticianul Mayer, care se ocupă într-o vastă lucrare de viața și opera sa, pe Feuchtwanger cu celebrul său roman și pe José Ortega y Gasset cu excelentul eseu publicat

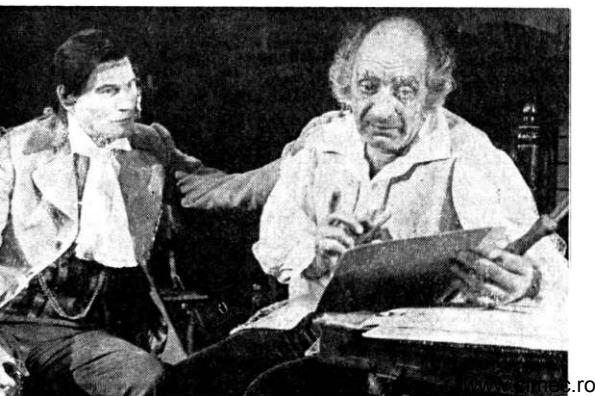
în revista *De Occidente* — deși numărul biografilor și comentatorilor operei sănătoase sunt de ordinul zecilor — i-am numit pe trei dintre cei mai importanți. Ce care a provocat acest interes deosebit? Desigur, există cîteva momente spectaculoase în viața artistului, pornind de la evoluția carierei sale, apoi prin zvonurile privitoare la legătura cu frumoasa ducesă de Alba (înălțată posteritatea în două pinze celebre, *Maja vestida* și *Maja desnăda*), prin curajul aproape nesălbuit cu care compune portretele Regelui Ferdinand al VII-lea — un cap grosolan de valet de fermă — și al Reginei Maria Luiza — vulgară, impertinentă, provocatoare și vicioasă —, prin faptul că la vîrstă de patruzeci și cinci de ani rămîne surd, că are diferențe serioase cu Inchiziția sau că moare, într-un exil voluntar, la Bordeaux. Și mai presus de toate, firea lui impulsivă, ardentă, sănătoasă, un sensual, dar un caracter solid, pe care îl revoltă corupția de la curte, care, asemenei lui Beethoven, se entuziasmează pentru ideile Revoluției franceze și îl salută pe Napoleon ca pe un eliberator, dar condamnă cu vehemență abuzurile și tirania instaurate de revoluționarul devenit împărat.

Destule elemente care să inspire un puternic conflict dramatic pe care un compatriot, Antonio Buero Vallejo, îl construiește cu bun meșteșug și vie pasiune în *Il sueno de la razón* (*Somnul rătuinii*), piesă prezentată în premieră pe țără la Teatrul Dramatic de Stat din Baia Mare. Autorul, fost ostaș republican în războiul civil, s-a dedicat, inițial, picturii. Așadar el vorbește în cunoștință de cauză, imbinând în teatru acțiunii solide documente biografice cu elementele teatrului popular tradițional, cu unele care amintesc uneori pe Federico García Lorca.

Plină de revoltă, dar fără a fi apăsătoare, tragedia ne prezintă un Goya spre apusul vieții, copleșit de opacitatea despotismului monarhic, hărțuit de Inchiziție, izolat prin surzenie de lumea înconjurătoare, chinuit de boală, dar refugiat în arta sa, în vocația profesioniștilor, care îi inocudează o sălbatecă viațitate. Acum artistul trăiește printre „los caprichos”, fantastice figuri care dau subiectelor sale înălțări grotesci, apocaliptice, dar și umorul și ironia populară.

Desigur, alegoria acestei însingurări, a infirmăției și suferinței, a omului hătuit de autoritățile regale și clericale, are destule corespondențe pe unele meridiane contemporane. Și, cu toate că nu intotdeauna intențiile sunt duse pînă la capăt, reținem tonul protestatar, revolta sinceră împotriva unei asemenea societăți.

Pecetea creatorului spectacolului se remarcă de la ridicarea cortinei. Liviu Ciulei, ca

Cazimir Tănasec (Goya) și Vasile Prisăcaru (Arrieta)

regizor și scenograf, conduce ansamblul cu o mină sigură, exploatând cu maximă minuție virtuțile noii decor funcțional. Veridic, eutremurător prin sinceritate și elevație, spectacolul lui Giulei poate face cînste oricare scene din țară.

În interpretarea lui Cazimir Tăuasei, eroul are forță și profund umanism, subliniind cu puternice accente drama bătrînlui pictor, deși grija excesivă de a nu trăda personajul a făcut ca interpretul să rețină doar liniile sale dure, lipsindu-l de tonurile intermediare. Mai complet din acest punct de vedere a fost Vasile Prisăcaru, atent la nuanțele în care l-a compus pe medicul Arrieta, prietenul lui Goya, intelectual de rasă și patriot inflăcărat. Remarcabil Vasile Constantinescu în duhovnicul Duaso y Latre. Am reținut, de asemenea, efortul Tzenei Velceava-Binder în realizarea Donei Leocardia, sobră și convingătoare compoziție a lui Radu Dimitriu în Calomarde, siguranța cu care Cornel Mititelu redă perfidia, sovânală și prostia regelui Ferdinand, precum și contribuția activă a actorilor Gheorghe Lazarovici, Olga Sîrbul, Sandu Popa, Dan Autoci, Ștefan Petruș și Vasile Grădinaru, în realizarea spectacolului.

Coloana sonoră se integrează organic în montare arătindu-se a fi o prezență viață, necesară, emoționantă.

MIHAI CRISAN

Aurora Eliad, Alexandrina Halic
și Natalia Lefescu

poveste în care fantasticul se îmbină cu realul, nu lipsesc nici aici: fiica vitregă (cenușăreasă), apoi printesa rea și mofturoasă, care pînă la urmă devine bună și înțelgătoare; mașteră afurisită care drept pedeapsă se și transformă în cline; apoi inclus fermeat, după cum mai apar: soldați, curteni, crăincini, lupi, iepurași, veverițe, păpuși, soli împărătești, bufonul, ca în orice adevarat basm pentru copii.

Regizorul N. Al. Toscani și-a gindit spectacolul, într-un cadru scenografic frumos, adecvat basmului popular (cu excepția cîtorva măști, mai puțin inspirate, neadecvate receptivității copiilor), semnat de Elena Simirad Munteanu, cu bune efecte de lumină ale lui Ion Glonț.

Montarea impune în primul rînd pe Alexandrina Halic (de data aceasta, însîrîșt, nu mai joacă în travesti !), dovedind, într-o compoziție de zile mari, un autentic talent, apoi pe Andra Teodorescu (Regina) — interpretare plină de grătie și dezinvoltură ; Natalia Lefescu, cu o remarcabilă siguranță profesională, a găsit tonurile exacte pentru Mama vitregă ; Gh. Angheluță a accentuat cu sensibilitate trăsăturile luminoase ale personajului său din prima parte a spectacolului. Boluri de mai mică întindere au prilejuit evoluții ce se reîn : Aurora Eliad, Cicerone Ionescu, Dumitru Anghel. Din grupul celor douăsprezece lunii" (omogen realizat regizorul), s-au remarcat Vasile Menzel, Val Lefescu, Manea Enache, Ion Ilie Ion.

Nădăjduim că Teatrul „Ion Creangă”, bucurindu-se de o nouă conducere, își va continua stagionea cu lucrări valoroase pe măsura sarcinilor sale artistice și educative și a locului pe care trebuie de drept să-l ocupe în harta teatrală a Capitalei.

Teatrul „Ion Creangă”

CELE DOUĂSPREZECE LUNI ALE ANULUI

de S. Marșak

În a douăsprezecea lună a anului (în prima zi de vacanță de iarnă a elevilor), Teatrul „Ion Creangă” și-a invitat micii spectatori la prima premieră a stagiuunii: *Cele douăsprezece luni ale anului* de Samuel Marsak.

Piesa — după cum ne informează programul de sală — este „inspirată din folclorul slovac și scrisă după cel de al doilea război mondial”. Din aceeași surse aflăm că textul să reprezentat cu mare succes la Tokio unde a și fost cerințat sub titlul *Pădurea trăiește*.

Povestea celor douăsprezece luni, care se întîlnesc la sfîrșitul anului vechi, în ziua în care se poate întimpla orice „numai ochi să ai de văzut”, unde anotimpurile iarna, vară, primăvara și toamna stau laolaltă, se desfășoară în ajunul Anului Nou. Și, ca-n orice